

1992-02-21

Skrota inte flygvapnets optiska spaningssystem

HAR SVENSKA FOLKET råd att skrota ett så allsidigt och fungerande system som

Flygvapnets optiska system?

Sverige kan utsättas för hot av olika slag, t ex skymningslägen, avspärning och krig. Effekter från läckande kärnkraftverk i utlandet kan drabba svenskt territorium. Sannolikheten för radioaktiva utsläpp från kärnkraftverk är större än för krig. Tjernobyl är känt. I slutet av mars inträffade en incident utanför St Petersburg. Ignalinakraftverket i Litauen är ett av flera kärnkraftverk i vårt närområde med bristande säkerhet. Radioaktivitet känner inga nationsgränser utan sprids med väder och vind. Vad har Sverige för beredskap?

I flygvapnet finns sedan andra världskriget ett fungerande insamlings- och rapporteringssystem för verksamhet i luften, på marken och till havs så långt ögat kan se. Detta system är rikstäckande och finns från Skåne till Lappland. Personal, materiel, samband (telefoner/radio) och centraler finns. Observationstornen är välplacerade. Systemet fungerar. Det omfattar bl a mätning och rapportering av radioaktivitet.

Såväl militära som civila myndigheter nyttjar den insamlade och bearbetade informationen. Även allmänheten får information via luftförsvarsorientering (LUFOR). Hur skall alarmering av civilbefolkning fungera om och då detta system har skrotats?

Hela kusten

Högteknologiska flygplan på marken behöver förvarning för att

inte slås ut på samma sätt som skedde för Irak. Egypten råkade ut för samma förstörelse av flygplan på marken under sexdagarskriget. Observationsplatserna är välplacerade för att kunna varna flygvapnets flygbaser.

Iakttagelser till havs rapporteras till marina myndigheter. Exempel på detta är ubåtar, ytfartyg, grodmän, båt i sjönöd. Ubåtsstyrkan är där den är. Flygvapnets observationsstationer finns hela tiden längs hela kusten från Strömstad till Haparanda.

Inom geografiskt begränsade områden har andra myndigheter också insamling av för dem specifikt intressant information. Visst

Flygvapnet har ett oöverträffat system i den optiska spaningen, anser artikelförfattarna. Här illustreras spaningen av en sk tornsvala, kvinnor

samarbete sker (t ex med marinen). Sammantaget

verkar det inte samordnat.

Vad säger marinen? Vad tycker civilförsvaret?

Är optiska systemet till nytta vid ett eventuellt framtida krig eller räcker det med radarstationer?

I Gulf-kriget slogs Iraks markradarstationer ut första

timmarna och kunde därefter inte ge någon förvarning. Den nya flygburna radar som Sverige avser att skaffa då? Den är ett förstahandsmål som fienden vill slå ut. Det högteknologiska är nog bra så länge det finns och fungerar. Hur länge finns radarstationerna med i ett eventuellt framtida krig? En timme? Ett dygn? En vecka?

Vem kan se på absolut lägsta höjd? Inte radar, men väl det optiska systemet.

Flygvapnets optiska system är tveklöst mera uthålligt än radar. Stridsledning kan ske från optiskt underlag. Detta har testats och

fungerar.

Alla dessa observationsstationer används också för insamling av väderdata. Rikstäckande och fungerar.

I fredstid

Vid flera observationsstationer sker ett bilateralt samarbete med annan myndighet som på så sätt blir effektivare. Exempelvis kan hemvärnet få tidigare information än det annars skulle få. Televerkets nya AXE-system ger möjligheter att direktkoppla mellan observationsstation och specifik intressent, t ex hemvärnet. Flygvapnets optiska system är en totalförsvarsresurs.

Kemiska stridsmedel är också ett hot. Flygvapnets observationsstationer klarar registrering av så k kemiska stridsmedel, som redan i fredstid är ett hot. Stor volym mer eller mindre läckande stridsgas finns dumpad i Östersjön.

Vid incidenter i fredstid, typ kärnkraftverksutsläpp respektive läckande kemiska stridsmedel, skulle befintligt observationssystem kunna användas. Vad förväntar sig civilbefolkningen i Sverige?

En balanserad fördelning av statskassans medel för att uthålligt kunna stödja freds- och krigssamhället talar för bibehållande av det optiska systemet. En viss uttunning av torn och centraler kan förmodligen ske utan att effektiviteten drastiskt reduceras.

För att även kunna utnyttja detta observationssystem i fredstid krävs eventuellt en översyn av personalens tjänstgöringsplikt.

Detta system är nu utsatt för statsmakternas ekonomiska ostryvel. Reducering eller nedläggning? På vad sätt avser man att få all information om händelser i luften, på marken och till havs om detta system försvinner?

Är man beredd att ta risker?

Claes Hansson

Björn Hermond

Tomas Johansson

Gunnar Svensson

Hasse Palme

**Artikelförfattarna är reservofficerare
vid Skaraborgs flygflottilj F 7.**